

ישיבוע

פרשת עקב • גליון 297 • התשפ"ה

יצא לאור על ידי בית המדרש "חיים והשלום" בניוירק

הגליון מקדש לרפואה

אלחנו בו שושנה

ה' ישמרהו ויחיהו, ישלח דברו וירפאהו בבריאות
איתנה והחלמה מהירה בטוב ובנעימים, ויגן עליו
ויצילהו מכל צער וסבל ויסורים קשים ויחיש
רפואתו בחסד וברחמים.

הן אל כביר ולא ימאס תפילת רבים

עדיפות וקדימה באהבה ויראה

נצטיינו ל'אהב את השם ולירא ממנו יתברך. ושניהם מכרחים, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה בתלמוד ירושלמי (ברכות פ"ט ה"ה; סוטה ה"ה ה"ה) "כתוב אחד אומר (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלקיך" וכתוב אחד אומר (שם ו, יג) "את ה' אלקיך תירא ואתו תעבד". עשה מאהבה ועשה מיראה; עשה מאהבה, שאם באת לשנא, דע שאמה אוהב ואין אוהב שונא. עשה מיראה, שאם באת לבעט, דע שאמה ירא ואין ירא מבעט". ואמנם הגם ששניהם מחייבים, עקר עבודת השם יתברך צריכה להיות מאהבה, ועין לרבינו "אור החיים" הקדוש (שמות יט, ו), שהיראה היא "...כמי שמוסיף תבלין בתבשיל להוסיף בו טעם ערב". וגם גמול העבודה משמחה היא פי כמה וכמה ולדורי דורים מעבודה מיראה, וכך אמרו חז"ל (סוטה לא ע"א) "רבי שמעון בן אלעזר אומר, גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה, שזה תלוי לאלף דור וזה תלוי לאלפים דור" וכו'. ועין לרבינו אור החיים הקדוש (דברים ז, ט) שיש דרגות רבות בעבודה, ששכרו מתעצם לפי ערך עבודתו, ומכל מקום עבודה מיראה הגדולה ביותר אינה מגיעה לעבודה הנמוכה ביותר מאהבה "...קטן שבאזהבים כפלים כגדול שביראים" עין שם. ועוד כתב (עין ויקרא יח, ה) "פי אדם שעושה מאהבה ישנו גם בטוב עולם הזה יתר על הגמול הקבוע לו בעולם הנצחי" וכו' עין שם. ועוד כתב שהשם יתברך מתקרב לאדם רק כאשר מתעורר האדם להתקרב באהבה (עין שמות יט, ד) כמים הפנים לפנים (עין שם לג, יא); ועוד כהנה מאמרים רבים שעקר העבודה היא מאהבת השם, ומעלת העבודה באהבה גבוהה לאין שעור מעבודה ביראה.

למה פתח ביראה?

והנה נאמר בפרשתנו (י, יב) "ועתה ישראל, מה ה' אלקיך שאל מעמך, כי אם ליראה את ה' אלקיך, ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. לשמור את מצוות ה' ואת חקתיו אשר אנכי מצוך היום לטוב לך". ולאור האמור, שאהבה גדולה לאין שעור מיראה, יש לשים לב מדוע פתח ביראה "כי אם ליראה" ורק אחר כך המשיך "ולאהבה אותו"? וההסבר לזה, נראה להסביר על פי המובא בספרים, שאהבה ללא יראה אין לה כלל ערך (עין "מאור עינים" שלהי פרשת האזינו, דבור המתחיל "ונודע שמדת יצחק") אבל יראה ללא אהבה הגם

שהיא עבודה פחותה, אך בכל זאת עבודה... ורבינו "אור החיים" הקדוש, בכמה מקומות מבאר שהיראה מכרחת לאהבה, ומשמשת לה פתח (ויקרא יח, ה) "...והנה מן הנמנע שישגי המשיג בחינת האהבה עד שתקדים לו בחינת היראה, בסוד (תהלים קיח, כ) זה השער לה" וכו' עין שם בהרחבה. והזכרנו לעיל את דברי הירושלמי, שאהב שחסרה לו יראה, עלול לבעט, ובהקשר לזה נראה להעתיק קטע מדברי רבינו "אור החיים" (שמות יט, ג) "...יש בבחינת האהבה צד גורם רעה, כי לא תספיק לבעליה להשמר בתמידות לכל עבוד איזה פעם באקראי, כי יאמר שמצד קרבתו לבורא וחביבותו לא יקפיד עליו על זה, כמנהג וסדר הרגיל בין הנבראים" וכו' – עין שם שאדרבה, עם האוהב ההנהגה מחמירה יותר, ואפילו על דברים קטנים, עין שם בהרחבה.

ונתאר זאת במשל לב' בני אדם, האחד יש לו רק אהבה והשני רק יראה. הנה כאשר שניהם נקלעו לשוק מרפזי. וכידוע, לשוקים יש נסיונות משלהם, וחסר זהירות עלולה להפיל את האדם לעברות ומכשולות רבים, כגון אסורי גזל, אונאה ושאר אסורים הפרוכים במקח וממכר, ראיות אסורות מרובי המבקרים, אכילות אסורות ברכישת מוצרי מזון מפתים, כגון היותם זולים וכאלו ש'במבצע' אך כשרותם פחותה ועוד כהנה וכהנה, נקל לשער שהירא ישמר יותר ממכשולות אלו מהאוהב. וכך גם כשניהם יצאו לטיול, ובכל מצב, שאלו היו בביתם היו מחמירים, וכעת שהם בדרך, יש סכנה להוראת התרים שקריים להקל על המסע, והירא יתקשה יותר לרמות את עצמו מהאוהב שאין לו יראה. וכמובן שהדברים נכונים גם לחיי השגרה, כאשר מוצת נסיון לפתחם.

הנה כי כן, אף על פי שהעקר היא העבודה מאהבה, מכל מקום לא שיק להגיע לאהבה אם לא יעבור בשערי היראה. ונראה לחדד את הדבר בספור משעשע ומסקנתו בצדו: **מספרים בדיחה**, על יהודי חרד שנתקע בחדר סגור. האיש קרא לעזרה ובעלי מקצוע הצליחו לחלץ אותו. עבר שם איש המוני, וכיון שראה אותו נבהל ונרגש, אמר לו בקול מעודד: אחי, יהודי אף פעם לא לבד... הנהן החרד בראשו ואמר בבקעתה: **אכן, היצר הרע נמצא בכל מקום...**

תגובתו הפתיעה את הנוכחים וגררה חיוכים

..... מהספר הקדוש

"זרע שמשון"

..... לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

ותאמר ציון, עזבני ה' / וה' שכחני (מתוך ההפסרת השבוע, ישעיה מט). ברכות פ"ה ואמר ריש לקיש אמר לרבינו (בנסת ישראל) רבנו של עולם, הואיל ואין שכיחה לפני כבודך, שמה לא תשפח לי מעשה העגל? אמר לה, "גם אלה תשכחנה". אמר לרבינו, רבנו של עולם, הואיל ויש שכיחה לפני כבודך, שמה תשפח לי מעשה סיני? אמר לה, (שם) "ואנכי לא אשכחך". צ"ע מה ענין זה לזה ולמה נקט לפני כבודך ולא אמר הואיל ויש שכיחה לפניך ויובן שפיר במאי דאיתא בשמות רפח פ' שמות ופרשת כי תשא שששעלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני עם כבודו והחיות הנשואים אותו הם התבוננו בו ושמעו א' מהם בדיכתיב ופני שור מהשמואל והכעיסו אותו בו וזהו שא"ל למשה ראה ראיתי אתה רואה ראיה ראיה אחד ואני רואה ב' ראיות, עכ"ל. ומעתה הדבר מבאר שם ישכח מעשה העגל צריך שישכח נמי מה ששמעו צורת שור מהמקרה באותו מעמד וא"כ הייתי אומר שישכח נמי מעשה סיני דהינו קבלת התורה שהייתה באותו מעמד וק"ל.

ויצחק: האיש ההמוני התפנן לעודד את החרד, שבכל מקום נמצא השם יתברך ומה מקום לפחד... ואלו החרד פרש זאת על היצר הרע שאורב לאדם, ואינו מרפה ממנו תמיד ובכל מקום, וכפי שהרחיב "חובת הלבבות" (שער יחיד המעשה פרק ה' עין שם) ובעוד מהספרים הקדושים. שמע זאת יהודי חכם אחד, והגיב: אחרי הכל, הייתי מצדיק לקשר קשרים עם אחד כזה שפוחד מהיצר הרע, יותר מאדם שבטוח שבכל מקום השם יציל אותו. כי אדם שחי את העבודה שהיצר הרע אורב לו בכל מקום לגרם לו לעבור על רצון השם, פשוט שהוא גם מאמין שהוא יתברך בכל מקום. ואלו זה החי בתחושה שהשם יתברך מלנה אותו ושומר עליו, אמנם יש לו אהבת השם, אבל תחסר לו היראה והידיעה שהיצר הרע אורב לו, הנה מהיות האדם אנוכי בטבעו ויש לו נגיעות, כיון שחסרה לו יראת שמים, הנה בגבור התאונה, עלול לטשטש את האמת ולומר שאין בפעולה זו עברה שפוגעת ונוגדת את אהבתו להשם יתברך וכהנה דברי שקר ורמית עצמו כדי למלא את תשוקותיו ותאוותיו. לעצמת זאת, הירא, נזהר ומתגבר על תאוותו וחושש

מהאסון שיפקד אותו אם יעבור עברה [וכידוע היראה הגבוהה היא יראת הרומויות, והחי במדרגה זו יתביש מעצם המחשבה לעבור את פי השם בסברות עקומות. ודברינו אפילו על היראה הפשוטה והנמוכה - יראת הענש] וכך הוא נשמר מהעברה וגם אלו שסביבו מרגישים בטוחים שהוא יגרם להם ממנו עול... ואמר אברהם אבינו עליו השלום (בראשית כ, יא) "...רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני" וגו'. לא נאמר כאן רק אין אהבת אלקים, אלא יראת אלקים. כי אדם שאין לו יראת אלקים, סכנה לשהות בקרבנו... כך גם היה מצב ראשי העם ערב חרבן הבית, כפי שנאמר בנביא (מכה ג, יא) "ראשיה בשחד ישפטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסמו ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה". ופרש המצודות "ועל ה' ישענו - עם היותם עושים כל המעשים הללו יעזו פניהם להשען בה' לאמר הלא שכנתו בבית המקדש

ולכן לא תבוא עלינו רעה כי לא יחריב מקום משכנו". ועין שם בהמשך הפסוקים בענשם. ומפשטות הכתובים נראה משמע שהבטחון הגדול שלא ירע להם רעה על העוולות החמורות שעשו, נבעה מחסר היראה שהיתה להם לצד בטחון שהשם יתברך אוהב אותם ולא יענישם. אמרה רוחת: תבטח באחד ואל תפחד. אמרה נוספת: תירא רק מהשם יתברך ותשמר ממי שאין לו יראת מהשם יתברך... [אמרה דומה היתה רוחת בתימן, כפי שהובא בכתבי רבי שלמה קרח צ"ל].

ביראה ובאהבה

מספרים על צדיקים, שפאשר ארע להם מכשול בדבר הלכה, או שנראה להם שנכשלו בחטא, ואפילו אם כמעט נכשלו, פניהם חורו וגופם רעד מפחד, מחשש שהיצר הרע החטיא אותם, וגרם להם לעשות פעלה שאינו לרצונו יתברך. ועל

אותם גדולים ממש שמורים עבדות מצוקי העתים, כאשר כל העולם היה מבהל ומבועת מפחד האויב, חרד למשמע הפגזים וירא מהבאות, אותם גדולים היו בשלילה ונחת, הם קימו את סדר יומם כאלו דבר לא ארע, הם נחו בשעת מנוחה, התעוררו רעננים בשעת היקיצה, והיו כל הזמן בריגעה ובשלילה ומנוחת הנפש, וזאת משום שלכם הטהור היה סמוך ובטוח בהשם, ביודעם שהם אוהבים את השם והוא יתברך אוהב אותם ומשגיח עליהם.

והיה רצון שנוזקה לחסות בה' יתברך, שיכרכנו בכל טוב בשלילה ונחת וישמרנו מהיצר הרע ומן המזיקים ומכל מיני פרענות המתרגשות לעולם. תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח, ונוזקה לכל טוב סלה אנחנו וכל ישראל אמן כן יהי רצון.

הגיש משה אליהו ש. (טל' 050.4125671)

שבת שלום ומבורך

תפילה ולמוד לטוילים

מה שכתוב בתורה (דברים ד, טו): 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם' וכו', ואותו הנסח הדפס בספר 'לשון חכמים'. (המעשה הובא משם רבי מרדכי אליהו צ"ל)

וכך כתב רבינו יוסף חיים ב' לשון חכמים' (חלק ב' סימן כ') "כשיצא האדם לטיל חוץ לעיר בשדה לשאף אויר צח וישב בשדה לנוח, טוב לומר קודם שיתעורר לקום מזמור "אודה ה' בכל לבב" (תהלים קיא, א) וגו'. ומזמור "הבו לה' בני אלים" (שם כט, א) וגו'. ומזמור "הללויה הללו את ה' מן השמים" (שם קמח, א) וגו'. ו"הללויה הללו אל בקדשו" (שם קנ, א). ו"פתחת אליהו" זכור לטוב, ופסוקים של "אנא בלח", ויכנו לביר ניוצוי קדשה מן המקום ההוא, וכתבו המקבילים ז"ל לך נאמר בגמרא על רבנן תנאי ואמוראי הו שיקלי ואזלי".

בסייעתא דשמיא העתקנו הלמוד בקבץ מיוחד, יחד עם תפילת הדרך לרבינו יוסף חיים, נתן לקבלו באימיל mas819514@gmail.com

פעם אחת מרן בעל ה'בן איש חי' זיע"א לא חש בטוב, והביאו כמה רופאים לבדוקו, וביניהם גויים. אמרו לו הרופאים: כבוד החכם, אתה רגיל לשבת על הרצפה ולכתב על הנייר, זה מה שגורם לך לעיפות יתרה, על כן עליך לצאת מעט לטיל ולנשום אויר צח וטוב. הסכים ה'בן איש חי' לדבר, וקרא לבנו חכם יעקב, ובקש ממנו לקחת עמו ספר ולקרא לו ממנו בדרך, כדי לקים: 'ובלכתך בדרך', ושלל והא בטול תורה.

הרופאים, שהיו שם, לא הסכימו לך, ואמרו לו: חכם, עליך לפוש ולנוח לגמרי מבלי ספרים. אמר להם ה'בן איש חי': אם כך, אלמד איזה נושא ואתעמק בו בדרך. אך גם לזאת סרבו הרופאים, ואמרו: כבודו חיב לפוש ולא לאמץ את ראשו כלל.

אמר להם ה'בן איש חי': אם כך, אלך לטיל כפי שהרופאים צוו. קם ה'בן איש חי', ותקן לומר: "לשם יחיד קודשא בריך הוא וכו' הריני יוצא לטיל כדי לקים את גופי ולהביא לבריאותי, לקים את

התרת נדרים

אֲרֻבָּעִים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה

כתב "כף החיים" בשם גדולי המקובלים שזכונ מאד לעשות התרת נדרים ארבעים יום קדם ראש השנה וי"ט לחודש אב, לקבלת התפלות בראש השנה.

כי כתוב בזהר הקדוש שמי שנתחייב נזיפה או נדוי בבית דין של מעלה תפלתו אינה נשמעת מ' יום, לכן עושים התרה.

ומפלל הדברים יתעורר האדם וישכיל המבין להקין עצמו לזמים הקדושים שלפניו. והמליצו בספרים להתעורר "אחרי אורי" - חדש אב שמולו אריה, "ולא אחרי בתולה" - חדש אלול שמולו בתולה, שכל שיתאמץ להקין עצמו בחדש אב ויתעורר לעשות תשובה, יזכה לקבל לנשמתו את אור ימי הירמיה והסליחות.

ונזכה לשנה טובה ומברכת "שנת רצון לה" וגו' (ישעיה סא א) שנת פיוס ורצוי (יש"י שם) ולכל הישועות בכלל ובפרט ולגאלה אמתית ושלמה, לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו בביאת משיח צדקנו ובנין בית קדשנו ותפארתנו. אמן כן יהי רצון.

מה רבו מעשיך ה' בלם בתנמה עשית

נפלאות הבורא ית"ש

השפעת העין במודע ושלל במודע

יש שהאדם מרגיש את השפעת הראיה עליו, לדגמה, עצם ראיית יקיר וכן משפחה אהוב, ובפרט כשלא פגש בו זמן רב, פועלת על נפש האדם. ונאסר להסתכל בנשים ובעריות, שפוגמת בנפש גם כשאין בכונתו חלילה לעבור עברה. עצם ההסתכלות פועלת בנפש. אמנם יש מראות שפועלות גם שלא במודע. ומשפיעות על הנשמה גם כאשר אינם מרגשות. העין מעבירה את אשר היא רואה אל השכל, ובהתאם לתמונה שנקלטה בשכל כך תהא איכות השכל שתשפיע על כל מהות האדם. וראה על כך בהרחבה בספר "חסד לאברהם" (מעין ב, נהר לג) לרבי אברהם אזולאי זיע"א דגמאות שונות על פי פסוקים ומקורות. ועין שם שתמונות ומראות מעניני גשמיות ועולם הזה, מגשמים את השכל הסתכלות בפני אדם רשע ראית עבודה זרה וכל ראיות אסורות (ראה שם דגמאות נוספות) פוגמת את השכל. ומאידך, מראות טהורות וקדושות עשויות להעלות את השכל ולקדש ולטהר את האדם. דגמה לך (מבין כמה דגמאות שהובאו שם) מביא משם הזהר הקדוש בפרשת משפטים, שאמר רבי אבא שהיתה צורת רבי שמעון מצטירת לפניו והיה משיג על ידי זה השגות גדולות. כמו כן הבאנו בעבר מ"שער הכוונות" (דרושי קריאת ספר תורה דרוש א') "...היה (האר"י הקדוש) מסתכל באותיות הספר תורה ממש, והיה אומר שעל ידי הסתכלות האדם מקרוב כל כך שיוכל לקרא האותיות היטב על ידי זה נמשך אור גדול אל האדם".

להעלות יונה בן בנימין • ענבל בת דבורה לרפואת • מלכה בת מארי ורחמונה • שלמה סאלי • שרה בת סיון • שלום בן אסתר • נועם בן דוד • דבורה בלומה בת פרינה •

שלמה בן יצחק • ב לויזג העון עמרם בן סוניה • אברהם בן רחל • אברהם דוד בן חנה חנינה • אליהו מכלוף בן הרב הגאון יוסף חיים • שרה מורן בת שושנה •

לעילוי נשמות יקות רוזה בת זימול עזיזה ע"ה. רבי יעקב בן מזל ע"ה. נעמי בת שמחה חיה ע"ה. פליסיה בת מרים ע"ה. נתנאל יאיר בן הרב ניסים ע"ה.

נתן להודיך באתר בית הכנסת www.hv5t.org לתרומות והוצאות info@hv5t.org אפרים ורחיה עובדיה ור"ר טל' 3475998229. תשובות, תפילות וקבלת הגילוי באימיל mas819514@gmail.com